IMOM AL-BUXORIY BUYUK MUXADDIS ALLOMA

Imom Buxoriy

- Imom Buxoriy 810-yilda Buxoroda,Ismoil ismli katta olim oilasida tugildi. Buxoriyning tulik ismi-Abu Abdullox Muxammad ibn Ismoil ibn Ibroximibn al- Mugira ibn Bardaxbaz al Juafiy al –Buxoriydir.U eshligidanok uzining utkir zexni va kuchli iktidorini namoyishetdi.Maktabda dastlabki savodini chikargach,arab tili va xadis kitoblarini ukishga, ularni ed olishga aloxida mexr kuyadi.U 18 eshga kirganda bir kator yirik ilmiy asarlar muallifi edi.Uning ustozlaridan Shayx Doxiliy shogirdining kuvvai xofizasiga, baxslashish maxoratiga, daliillarni keltirishidagi izchil mantikiga kup marta koyil kolgan vaolkishlagan.

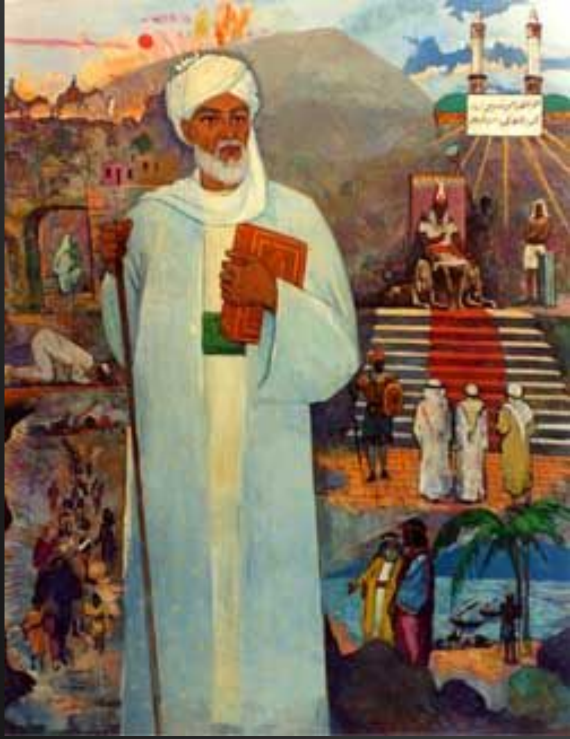

- Rivoyatlarda aytilishicha Muxammad ibn- Ismoil bir kitobni o`qisa, barchasi yodida qolar ekan. Imom Buxoriyning shogirdlaridan Amir ibn Fallos «Muxammadibn-Ismoil al- Buxoriyga ma'lum bo`lmagan hadis albatta, ishonchli emasdir», deb yozgan ekan. Imom Buxoriy umrining so`nggi kunlarini Samarqandning Xartang qishlogida o`tkazadi va 870-yilda vafot etadi. Olim ko`plab kitoblar yozib qoldirgan.

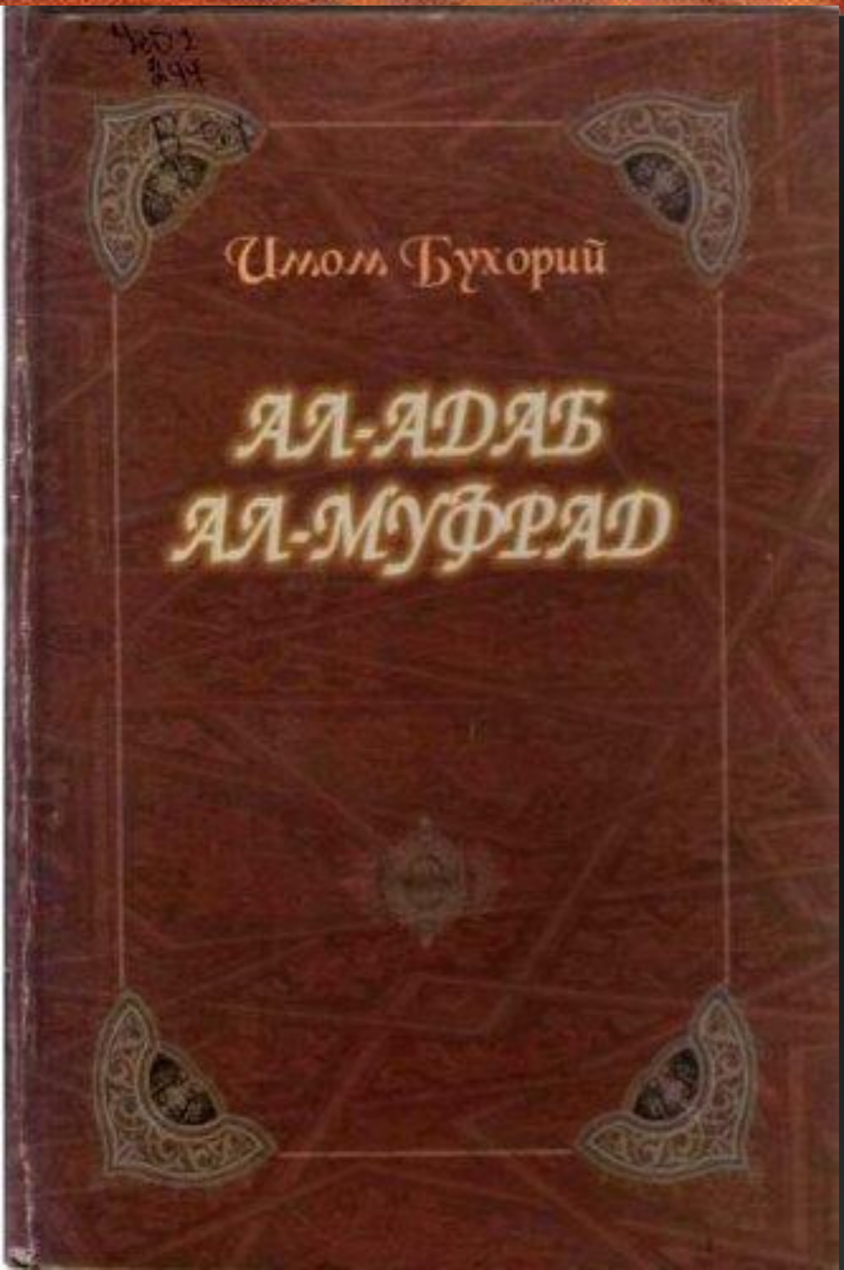

Al Buxoriyning " «Al- adab al –mufrad» asari "

«Al- adab al –mufrad» asari

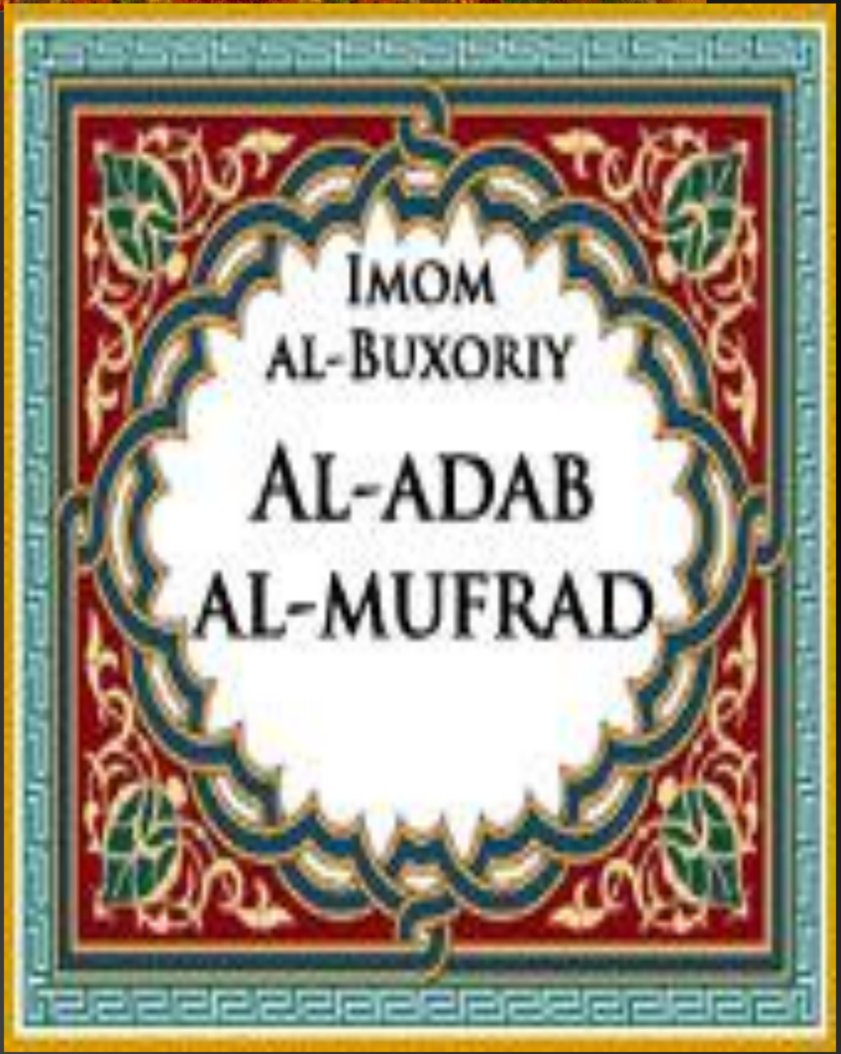

«Al- adab al –mufrad» asari

- Imom Buxoriyning «Al –adab al- mufrad», « kitob asmo’as – saxoba», «Kitob af’ol il-ibod», tarixi Buxoro» , «Kitob ul favoid» , « Tarixi us – sikot», « Vazofomin rivotil- xadis», «Xayil as saxaba vat tobe’ni» ,2Tarixi kabir» singari kitoblari xam mashxurdir.

«Al –adab al- mufrad» -«Adab durdonalari» demakdir.

- Xadislarining mavzu kamrovi nixoyatda keng.Ular Muxammad paygambarninghayoti va faoliyati bilan boglik xadislar talkini, uzaro insoniy munosabatlar, dustlik, axillik, saxovat, ota-onalarga va karindosh-uruglrga munosabat, xalollik, poklik, adolat, insof ,dienat, xienat rostguylik, elgonchilik, fitna- fasot va boshka insoniy fazilatlar va nuksonlar ustida baxs yuritadi. Muximi, ularda yuksak fazilatlar uluglanadi, kishilarda shunday xislatlarning bulishi ma’kullanadi va targib kilinadi, aksincha, emon fe’l-atvor, illatlarining insoniyat jamiyati uchun kulfat vaazoblar keltirishi kayta-kayta ta’kidlanadi.

Imom al-Buxoriy (809—870) Buxoroda dunyoga kelgan.

- Uning otasi Ismoil o'z davrining ilm-ma'rifatli kishi-iaridan bo'lgan. U o'g'lining tug'ilgan kunini yozib ket-gan qog'oz zamondoshlari qo'liga yetgan. Imom al-Buxoriy yoshligida otasi vafot etib, onasi tarbiyasida o'sgan. Bolaligidan aql-idrokli, o'tkir zehnli va ma'rifatga havasi kuchli bo'lgan, turli ilm-fanlarni, ayniqsa, Payg'ambarimiz hadislarini alohida mehr va ixlos bilan o'rgangan. Ko'p olimlardan eshitgan hadislarni, to'plamlarni yodlagan, us-tozi Dohiliy bilan qizg'in bahslarda qatnashgan. Bugungi kunda Imom al-Buxoriyning 20 dan ortiq katta va kichik kitoblari orasida «Al-Jome' as-sahih» alohida o'rinda tura-di. Bu shoh asarda axloq va odobga xos hadislar maxsus bir bobda mujassamlangan va ahamiyati jihatidan Qur'oni karimdan keying! ikkinchi diniy manba deb e'lon etilgan. «Al-Adab al-mufrad» («Adab durdonalari») kitobida ham axloqiy qadriyatlar o'z ifodasini topgan.

Imom al-Buxoriy hadisga bag'ishlangan asarlarida

- Imom al-Buxoriy hadisga bag'ishlangan asarlarida ax-loq-odob haqida fikr bayon etar ekan, odamlarni ota-ona' hurmatini joyiga qo'yish, ularni e'zozlash, dillariga hech bir ozor bermaslik, farzandlar o'z ota-onalari oldidagi burchlarini mukammal ado etishlari zarurligi, bolalarning solih-qobil bo'lishlari, ta'lim-tarbiyaga, oilaviy muhitning barqarorligi kabi masalalarga alohida e'tibor bergan.

- 1998-yil 23-oktabrda hadis ilmining sultoni Imom al-Buxoriyning 1225 yilligi keng nishonlandi. «Imom al-Buxoriy va uning dunyo madaniyatida tutgan o'rni» mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy anjuman o'tkazildi. Samarqandning Chelak tumani Xarsang qishlog'ida maqbara qurildi. Imom Bu-xoriy kompleksi hozir katta ziyoratgoh joyga aylandi.

«Imom al-Buxoriy» xalqaro xayriya jamg'armasi tashkil etildi.

- Alloma Imom Iso at-Termiziy (824—892) — Termiz shahrida dunyoga kelgan. Boshqa hadischi olimlar kabi at-Termiziy ham yoshlik chog'idan hadis mutolaasiga kirishib, Imom al-Buxoriyga shogird bo'lgan. Alloma Termiziy asari tarkibiy jihatdan bir qancha boblarga bo'linadi, unda tahorat, salot (namoz), zakot, ro'za, haj, janoza, nikoh, emizish, taloq, savdo-sotiq, rozilik ahkom-lari, tovon to'lash, me'yor, sayd, qurbonlik, nazr-niyoz, iymon, siyratlar, jihod, kiyim-kechak (libos), taomlar, ichimliklar (al-ashriba), xayr-ehson va saxovat, tabobat, huruju fitnalar, bashoratlar, shahodat, jannat sifatlari, jahannam sifatlari, ilm, izn so'rash va odob masalalari, Qur'on fazilatlari, qiroat, tafsir, duolar, manoqiblar (fa-zilatlar), illatlar haqidagi boblar keltiriladi.

Islom axloqi hadislarining yana bir muhim mavzu yo'nalishi

- Bu jarayonda, avvalo an’anaviy axloq tizimiga rahna solinmasligi, insoniy qadriyatlar tanazzuliga yo’l qo’ymasligiga, shaxs va jamoa manfaatlari o’rtasida shakllangan muvozanat me’yori buzulmasligiga alohida ahamiyat berildi. «Axloq,-deb ta’kidladi Prezident I. Karimov - bu avvalo insof va adolat tuylusi, iymon, halollik degani. Qadimgi ajdodlarimiz komil inson haqida butun bir axloqiy talablar majmuini, zamonaviy tilda aytsak, sharqona axloq Kodeksini ishlab chiqqanlar.